

ROLNIK

Motto:
„Uczcie się —
wzbogacajcie się —
i czekajcie.“

Bezpłatny dodatek do „Głosu Wąbrzeskiego“, poświęcony zagadnieniom rolniczym

Nr 5.

Wąbrzeźno, dnia 19 października 1929 r.

Rok I

Zebrania Kółek Rolniczych.

Miejscowość	Gdzie zebrania się odbywają	W którym dniu	Godzina
Bielsk	Oberża	II-ga niedziela po I-szym	15-ta
Kowalewo	Szkoła Rolnicza	II-ga niedziela po I-szym	12-ta
Rychnowo	Szkoła Powszechna	I-sza niedziela po I-szym	14-ta
Mlewo	Oberża	I-sza niedziela po I-szym	16-ta
Ryńsk	Oberża	II-ga niedziela po I-szym	12-ta
Przydwórż	Szkoła Powszechna	II-ga niedziela po I-szym	15-ta
Płużnica	Oberża	I-sza niedziela po 15-tym	12-ta
Kr. Nowawieś	Oberża	I-sza niedziela po 15-tym	14-ta
Książki	Oberża	I-sza niedziela po 15-tym	16-ta
Łopatki	Szkoła Powszechna	I-sza niedziela po 15-tym	12-ta
Ostrowite	Oberża	I-sza niedziela po I-szym	14-ta
Kiełpiny	Oberża	I-sza niedziela po I-szym	16-ta
W. Radowiska	Szkoła Powszechna	I-sza niedziela po I-szym	16-ta
Lipnica	Szkoła Powszechna	I-sza niedziela po I-szym	12-ta
Dębowałaka	Szkoła Powszechna	I-sza niedziela po 15-tym	15-ta
Łobdowo	Oberża	I-sza niedziela po 15-tym	12-ta
Golub	Hotel Centralny	I-sza niedziela po I-szym	12-ta
Hamer	Szkoła Powszechna	I-sza niedziela po I-szym	14-ta
Niedźwiedź	Szkoła Powszechna	II-ga niedziela po I-szym	17-ta
Wąbrzeźno	Klimek Wąbrzeźno	II-ga niedziela po I-szym	15-ta
Czystochleb	Oberża	Ostatnia niedziela miesiąca	14-ta
Zieleń	Oberża	Ostatnia niedziela miesiąca	16-ta
Orzechowo	Szkoła Powszechna	I-sza niedziela po I-szym	11,5

O uprawę pszenicy.

Jakkolwiek obecnie zasiewy zbóż ozimych już są dokonane, nie od rzeczy będzie poruszyć sprawę, jakie gatunki zbóż, obliczonych na sprzedaż, winno się siał. Zwłaszcza, że i na

wiosnę czeka nas jeszcze obsiew pól zboża jaremi. Ze wszystkich gatunków zbóż najlepiej opłacała się i opłaca pszenica, choćby i dlatego, że ilość otrzymanej w Polsce pszenicy nie wystarcza na własne nasze potrzeby. Mimo tego obszar ziemi obsiewanej w Polsce

pszenicą zmniejsza się, a nie powiększa. W roku zeszłym obsiane było pszenicą 1.359,700 ha ziemi, gdy w r. obecnym 1.289.600 ha. Chociaż nie wszędzie udaje się pszenica, ale trudno przypuścić, by tylko 7 proc. gruntów ornych w Polsce nadawało się na ten cel. Francja, która nie ma lepszych gruntów, blisko czwartą część ziemi ornej obsiewa pszenicą. Gdyby nawet w Polsce nie wzrastało szybko spożycie pszenicy, to zboże to, przedewszystkiem poszukiwane jest zagranicą.

Zagranica mało kupuje owsa czy żyta — potrzebuje głównie pszenicy. Stąd wniosek, że zwiększenie produkcji pszenicy leży w interesie rolnika. Zanim na przyszłą jesień będziemy mogli pomyśleć o tem, można już i na wiosnę spróbować zasiać, zamiast naprzykład jęczmienia, którego zbyt jest też mały, pszenicę jara.

Kredyt na pasze treściwe.

Państwowy Bank Rolny ogłasza, że w sezonie jesiennym 1929 — 30 r. będzie udzielał kredytu na zaopatrzenie rolników w pasze treściwe dla bydła i trzody chlewnej.

Kredyty te mają być udzielane przedewszystkiem organizacjom rolniczym spółdzielniom, spółkom, w niektórych tylko wypadkach grupom rolników. To znaczy, że w pojedynkę, bez pośrednictwa organizacji rolniczych kredytu tego otrzymać nie będzie można. — Kredyt ten musi być zwrócony najpóźniej do 30 czerwca 1930 r. ratami.

Przykład do naśladowania.

Okręgowe Towarzystwo Kółek Rolniczych powiatu warszawskiego, chcąc wydobyc rolnika z rąk łańcucha pośredników, zorganizowało sprzedaż artykułów rolniczych w Warszawie, można zamawiać dowolne ilości ziemniaków, buraków, marchwi, kapusty i tp., które dostarczają drobni rolnicy bez pośrednictwa handlarzy. Korzyść podwójna, bo i mieszkańcy Warszawy nie będą płacić nadmiernych sum za pośrednictwo, a rolnik za swe produkty osiąga lepsze ceny.]

Ceny chleba!

Ceny chleba w Polsce są tak różne, że tłumaczyć to można jedynie brakiem dobrego zorganizowania handlu zbożem i różnymi kosztami produkcji młynów i piekarń. Bo czemu naprzykład chleb w Gdyni kosztować ma 48 gr. za kilo, w Krakowie — 45 gr., w Lublinie — 42 gr., w Łucku — 40 gr. a w Włocławku tylko 35 groszy, podczas gdy cena żyta w tych okolicach jest prawie jedna w dalszym ciągu niestępująca.

Co dała Polsce rolnictwo?

Obliczono, że w roku gospodarczym 1927—28 wartość wyprodukowanych w Polsce zbóż, traw, owoców i przyrostu drzewa, wynosiła 11 i pół miljarde złotych, w tem sama wartość zboża 9 i pół miljarde złotych. W tym samym roku rolnicy wyhodowali koni, bydła, trzody, drobiu — otrzymali jaj, mlekmała — aza 5 miljarde 700 milionów złotych. Razem wartość wytwór-

czości rolniczej za ten rok wyniosła sumę przeszło 17 miliardów złotych.

Pszenicę ciągle przywozimy.

W sierpniu tego roku przywieziono do Polski 2839 centnarów metrycznych pszenicy. Z tego najwięcej przywieziono z Niemiec i Węgier, ale również i z dalekiej Kanady i Argentyny.

Czegóż to dowodzi?

Okazuje się, że nasze ochronne cło dla pszenicy jest zbyt słabe, i że takim państwom, które swoim rolnikom wypłacają premje wywozowe opłaca się widać niszczyć nasze rolnictwo. Konieczne jest przeto podniesienie cła na pszenicę.

Spółdzielnie zbytu trzody chlewnej na Pomorzu.

Komunikat Pomorskiej Izby Rolniczej.

Hodowla trzody chlewnej, której eksport wpływa poważnie na uzdrowienie bilansu handlowego państwa, stanowi szczególnie dla średnich i drobnych rolników częstokroć bardzo poważne źródło dochodów. Dochody rolnika z tego źródła dopiero wówczas są możliwe pełne, skoro należycie jest zorganizowany zbytu trzody chlewnej.

Tymczasem Pomorze, które staje się coraz więcej terenem hodowlanym, dotychczas nie posiada ani jednej spółdzielni zbytu trzody. Eksport trzody z Pomorza wynosi rocznie około 220 000 sztuk, a który z chwilą zawarcia traktatu handlowego z Niemcami, znacznie wzrośnie. Czas więc, by rolnicy Pomorza zrozumieli swój żywotny interes i przystąpili do zaznajomienia się z celami i korzyściami spółdzielczego handlu produktami gospodarstw rolnych, a przedewszystkiem trzodą chlewną.

Celem przyścia w akcji tej rolnikom z pomocą, organizacje rolnicze Pomorza z Pomorską Izbą Rolniczą w Toruniu na czele udzielają rolnikom wszelkiej pomocy, wysyłają instruktorów spółdzielczych na specjalnie zwołane zebrania, czy to Kółek Rolniczych, czy też zainicjowane przez poważnych rolników, dostarczają wzorowych statutów i wszelkich pomocy przy organizowaniu spółdzielni rolniczo-handlowych, a przedewszystkiem dla zbytu trzody chlewnej.

Z konkursowych sekcji Przysposobienia Rolniczego w powiecie wąbrzeskim.

Buraki pastewne.

Przeciętny zbiór buraków pastewnych przedstawia się następująco:

Z sekcji uprawy buraków pastewnych w Książkach — z jednej morgi 457,5 ctr., z sekcji w Mlewie przeciętnie 447,5 ctr. Największy zbiór buraków pastewnych osiągnął p. Sikora w Książkach, otrzymując z jednej morgi 641,25 ctr. W Mlewie, ludność bardzo dba o wszystkie prawie sekcje, a to dzięki patronowi sekcji ks. proboszczowi Gulgowskiemu.

Ziemniaki jadalne.

I w sekcjach uprawy ziemniaków zanotować można niebywale zbiory. Zbiór prze-

ciężny z jednej morgi. Sekcja Dębowałaka — 231,20 ctr., sekcja Płużnica 177,20 ctr., sekcja Książki 165,20 ctr., sekcja Wielkie Kadowiska 162,40 ctr., sekcja Orzechowo 127,20 ctr.

Jeżeli się porówna zbiory tegoroczne z zeszłorocznymi, to przychodzimy do przekonania, że zbiory te są niebywałe.

Przechowanie warzyw przez zimę.

Zbliża się czas bardzo kłopotliwy dla gospodyń, to jest: wybieranie warzyw z ogrodu i przechowywanie ich na zimę. Przypominam, że aby w piwnicy robić zapasy na zimę, trzeba ją przedewszystkiem zabezpieczyć przed dopływem nieczystości, robactwa, które się zwykle gnieźdzą w piwnicach, przed wilgocią, a nade wszystko przed szczurami, które tylko szkodę wyrządzają i tak bardzo psują warzywa. To też przed wniesieniem warzywa, należy obowiązkowo piwnicę zabezpieczyć od tych natrętnych pasorzytów i już w lecie rozpocząć remont, to jest: oczyścić, ściany oskrobać, wybielić, przez co robactwo się wygubi, wysypać piaskiem i dobrze przewietrzyć. Okien zaś w piwnicy, po wniesieniu warzywa, nie trzeba zamykać szczelnie, lecz uczynić to zaledwo z nadejściem mrozów; ciężkie bowiem powietrze, może być przyczyną psucia się warzywa.

Warzywo, które chcemy przechować na zimę, rosnąć pozwolić na grzędach, jak najdłużej, do pierwszego śniegu, który im wcale nie zaszkodzi. Określić zaś pory, wybierania warzyw jest niemożliwe, z powodu zmiennego nader u nas klimatu.

Po wybraniu warzywa z ogrodu, trzeba je nieodkładając, zaraz oczyścić i posortować. Do przechowywania na zimę wybrać warzywa jak najlepsze, zdrowe, dobrze dojrzałe, piękne, małe zaś, niezupełnie dojrzałe, niedorodne, odkładać oddzielnie na prędkie użycie do kuchni.

Na wybieranie warzywa z gruntu, wybrać dzień pogodny, suchy. Jeżeli warzywa są wilgotne, trzeba je osuszyć na strychu, lub w jakim suchym zabudowaniu, a wtedy, kiedy obeszna, przenieść do piwnicy.

Kapustę, najlepiej brać do piwnicy, jedną zdrową, twarde główki z korzeniami, jeżeli jest dostatecznie swobodnego miejsca, w przeciwnym zaś razie wziąć tylko główki bez korzeni, poobcinawszy wprzód zewnętrzne, niepotrzebne wystające liście. Wszystkie warzywa korzeniowe, drobne, jak marchew, buraki, pietruszka, selery i t. d. przed wyniesieniem do piwnicy, należy dokładnie oczyścić, to jest: drobne i cienkie korzenie poobcinać, lecz nie niszczyć pączku wierzchołkowego, ułożyć warstwami na ziemi i zasypać piaskiem. Jeżeli piasek jest zbyt suchy, trzeba go od czasu do czasu skrapiać wodą, aby warzywa nie wysychały i przez to nie traciły na swej wartości.

Brukwi nie przykrywać piaskiem, gdyż może się zepsuć, zgnić, szczególnie jeżeli piwnica jest bardzo wilgotną, a lepiej jest złożyć ją na jeden stos, często przeglądać i zgniłe wyrzucać.

Kapustę z korzeniami ustawić w piwnicy rzędami i korzenie przesypać piaskiem, czy też

ziemią, lecz uważać aby nie było za wilgotno, lub za sucho.

Główki kapusy bez korzeni, ustawić na półkach lub przywiązawszy do każdej główki sznurek, wieszając na gwoździkach wbitych do ściany, a najlepiej na sznurze potwierdzonym do ściany.

Uważać przytem, aby główki nie dotykały się ściany, ani też jedna drugiej, lecz wisiały swobodnie.

Cebuli nie wnosić do piwnicy, bo się zepsuje, a powieszać ją w wiankach i trzymać w kącie w kuchni, czy też w spiżarni, byle w suchym i niezbyt chłodnym miejscu.

Rolnictwo a saletra chilijska.

W ostatnich dniach ubiegłego miesiąca preministrowie: skarbu, rolnictwa, przemysłu i handlu, działając na podstawie uprawnień nadanych im przez ustawę z dnia 31 lipca 1924 r. w przedmiocie reglamentacji celnej, wydali rozporządzenie w następstwie którego saletra chilijska, której przywóz do Polski, stosownie do taryfy celnej z dnia 26 czerwca 1924 r., był dotychczas wolny, opłacać będzie cło w wysokości dziesięciu złotych od 100 kg., co jest równoznaczne z podatkiem celnym w wysokości 25 proc wartości.

Sfery i organizacje rolnicze kraju przejęły to postanowienie ministerjalne z widocznym zdziwieniem i głębokim zaniepokojeniem uważając, iż ze strony rządu jest ono wyrazem dążenia do ograniczenia w gospodarce rolnej, a zwłaszcza przy uprawie zbóż jarych i buraka cukrowego, zużycia takiego nawozu azotowego jakim jest saletra chilijska, która w ciągu więcej niż 30-letnich doświadczeń dała się poznać w Polsce, jako niezbędny i dotychczas niezastąpiony środek dla efektywnego zwiększenia zbiorów powyższych produktów.

Najwyższe w dziedzinie rolnictwa powagi i autorytety tak polskie, jak i cudzoziemskie są jednomyślni w ocenianiu znakomych rezultatów, uzyskanych przez rolnictwo dzięki zastosowaniu saletry chilijskiej, uważając, iż nawóz ten, ze względu na jego składniki i wypróbowaną moc użyźniającą.

UCHYLENIE CŁA WYWOZOWEGO OD SKÓR SUROWYCH.

Z dniem 1 października rb, weszło w życie rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu z dnia 25 września 1929 r. Na mocy niniejszego rozporządzenia bez cła mogą być wywożone następujące skóry surowe: a) wołowe, b) cielęce, c) końskie, d) baranie, e) kozie, f) skórki królicze i zajęcze niewyprawione, g) mizdra oraz odpadki i skrawki wszelkich skór surowych.

W SPRAWIE CŁA PRZYWOZOWEGO NA SALETRE.

W 59 nrze Dziennika Ustaw ogłoszono rozporządzenie, wprowadzające cło na saletrę w wysokości 10 zł od 100 kg. i na azotan amonu — 27 zł od 100 kg. Prawo zwalniania w niektórych wypad-

kach od opłaty tego cła przysługuje ministrowi skarbu.

Wprowadzenie cła na saletrę — nawóz sztuczny często niezastąpiony — musi pociągnąć za sobą podwyższenie kosztów produkcji rolniczej, co przy obecnej i tak już trudnej konjunkturze nie jest dla rolnictwa zagadnieniem małej wagi.

Nic więc dziwnego, że ze środowisk rolniczych odzywają się gorące protesty przeciw temu rozporządzeniu. W ostatnich dniach taką właśnie protestującą uchwałę powziął Związek Kół Doświadczalnych w Wielkopolsce.

Całe zagadnienie nabiera szczególnego charakteru, gdy je uzupełniamy wiadomością, iż udzielenie przez Ministerstwo Skarbu pozwoleń na bezcłowy przywóz saletry uzależnione będzie w myśl zobowiązania zaciągniętego przez Ministerstwo Skarbu — od opinii Zakładów Chorzowskich, innymi słowy: Chorzów: krajowy wytwórca nawozów azotowych decydować będzie o wpuszczaniu do kraju zagranicznych nawozów konkurencyjnych. Oczywiście, w tych warunkach trudno przypuszczać, by bezcłowy przywóz saletry do kraju miał jakiegokolwiek szanse, dopóki Chorzów nie wyprzedzi całkowicie zapasu swoich produktów, nie zawsze mogących zresztą zastąpić saletrę.

Narazie w kraju znajdują się dostateczne jeszcze ilości saletry chilijskiej, po ich wyczerpaniu zagadnienie poruszone przez nas nabierze dopiero właściwej ostrości.

ORGANIZACJA EKSPORTU ZBOŻOWEGO.

Związek organizacji rolniczych zamierza przystąpić do organizacji eksportu zboża.

Eksport ten jest w Polsce dotychczas zupełnie nieregulowany.

Jaskrawym tego dowodem jest fakt, że bawiący niedawno w Polsce przedstawiciel norweskiego monopolu zbożowego, który pragnął u nas nabyć zboże, nie mógł uzyskać ani jednej konkretnej oferty.

Jakkolwiek zboża na wywóz nie mamy i ilości wywiezione po zbiorach zawsze na przednówku importujemy (w postaci mąki i kasz), to jednak skoro wywóz ma się odbywać, lepiej będzie, by był to wywóz zorganizowany i by producent polski nie był zdany na łaskę kupca zagranicznego.

Zastrzec się tylko stanowczo należy przed udzielaniem eksporterom zboża jakichkolwiek ulg, czy to kredytowych, czy podatkowych, jak tego domagają się organizacje rolnicze.

Rząd nie może dopłacać ziemianom do wywozu zboża.

Ograniczenia wywozu zwierząt zagranicę.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Rolnictwa z dnia 28 września r.b. zamknięte są z powodu pryszczycy dla wywozu zwierząt racicowych zagranicę powiaty, Kołomyja Kosów i Nadworna. Ze względu na zarazę płucną bydła rogatego zamknięte są dla wywozu bydła rogatego wszystkie powiaty województwa: Lubelskiego i warszawskiego.

Ze względu na pomór i zarazę świń zamknięte są dla wywozu świń następujące powiaty:

Brodnica, Działdowo, Lubawa, Starogard, Świecie, i Wąbrzeźno — woj. pomorskiego; Gniezno, Mogilno, Śrem, Strzelno, Szamotuły, Wagrowiec i Znin = woj. poznańskiego, Kutno i Warszawa — woj. warszawskiego.

Ważne dla PP. Prezesów Kółek Rolniczych.

Na 1 stronie podajemy nowy plan zebrań Kółek Rolniczych całego powiatu. Zmiana nastąpiła dlatego, by przyjeżdżający prelegent mógł być w tym samym dniu na dwóch zebraniach.

Plan zebrań jest zatwierdzony, zechcą więc Pp. Prezesowie Kółek Rolniczych odpowiednio się zastosować.

TARGOWICA MIEJSKA POZNAŃ.

Urzędowe stwierdzenie komisji notowania cen

z dnia 15 X. 1929 r

Płacono za 100 kg. żywej wagi:

Bydło:

B. Stadniki:	
a) pełnomięsiste, wyrosłe najwyższej wartości rzeźnej	160—170
b) pełnomięsiste młode	158—154
c) miernie odżywione młode i dobrze odżywione starsze	126—146

Jałówki i krowy

a) pełnomięs. wytucz krowy najw. wartość rzeźnej 162—170	
b) pełnomies. wytucz. krowy mniej dobre młode naj. wart. rzeźnej do lat 7.	148—158
c) starsze wytucz. jałówki i krowy	126—160
d) miernie odżywione krowy i jałówki	90—130
e) licho odżywione krowy i jałówki	000—000

Opasy chlewne:

Cieleta

a) najprzedniejsze cieleta tuczne	230—250
b) średnio tuczne cieleta i najprzed. ssaki	210—226
c) mniej tuczne cieleta i dobre ssaki	190—210
d) liche ssaki	150—180

Owce

a) jagnięta tuczne i młodsze skopy tuczne	160—174
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odzyw. młode owce	140—150
c) miernie odżywione skopy i owce	— 90

Świnie

b) pełnomiesiste od 120 do 150 kg. żyw. wagi	256—262
c) pełnomiesiste od 100 do 120 kg. żyw. wagi	244—252
d) pełnomiesiste od 80 do 100 kg. żyw. wagi	240—243
e) mięsiste świnie ponad 80 kg.	200—200
f) maciory i późne kastraty	190—204

NOTOWANIA GIELDY PŁODÓW ROLNICZYCH w POZNANIU.

Notowania oficjalne z dnia 15 X. 1929 r.

100 kg. w ładunkach wagonowych parytet Poznań.

Zyto	23,00—24,03
Pszonica	37,50—05,90
Jęczmień zw.	25,00—00,60
Jęczmień brow.	20,05—31,02
Owies	21,8,00—235
Mąka żytnia 65% z work. stan.	—, —, —
Mąka pszenna 65% z work.	57,50—61,50
Otręby żytnie	18,00—19,50
Otręby pszenne	19,50—20,00